

PANEL MOBILNOST MLADIH U CRNOJ GORI

5. novembar 2019.

Omladinski centar Podgorica, Blok V, Trg Nikole Kovačevića 13.

Definicija mobilnosti mladih je sposobnost mladih ljudi da se kreću između različitih mjesta u svojoj domovini i izvan nje. Svrha mobilnosti je postizanje ciljeva ličnog razvoja, autonomije, u svrhu volontiranja i rada s mladima, obrazovnih sistema i programa, stručnog usavršavanja, zapošljavanja i karijere, mogućnosti stambenog zbrinjavanja i slobodnog vremena. Mobilnost mladih se odvija u svrhu učenja, sticanja novih vještina i ličnog razvoja, bavi se položajima mladih u neformalnom i formalnom okruženju učenja kao proces razmjene mladih, rada s mladima i volonterstva.

To je odlična prilika za učestvovanje u neformalnom obrazovanju, osposobljavanju, obrazovanju mladih radnika i sticanju iskustava u međunarodnom okruženju, kao sistem programa školske mobilnosti, na postdiplomskim i diplomskim studijama, kao pripravnika ili u kontekstu stručnog obrazovanja unutar Evropske unije ili izvan nje.

Na ovu temu raspravljalo se u okviru panela na kome su govorili: **Nenad Koprivica**, **Aida Perović**, **Aleksandra Gligorijević**, **Vuk Vujišić** i **Jelena Jovanović** u odnosu na svoja polja djelovanja.

Nenad Koprivica – Ministarstvo sporta i mladih - kao prvi izlagač rekao je da se kroz različite programe Vlade Crne Gore sprovode brojne aktivnosti, ali da mladi do informacija o projektima koji se sprovode ne dolaze, jer dobre vijesti nijesu vijesti. Regionalna kancelarija za saradnju mladih, kako je istakao Koprivica, je produkt Berlinskog procesa i pokušaj da se problemi poput nezaposlenosti, zdravstvene zaštite, pristupa kvalitetnom obrazovanju i kulturnim dešavanjima riješe, jer su izazovi sa kojima se mladi iz ovog regiona susreću isti ili slični.

Otvaranjem lokalne kancelarije u državi, uz saradnju sa regionalnom pokazana je politička volja, zatim posvećenost i obaveza da se problemi mladih riješe i riješavaju. Sistem odlučivanja u regionalnoj kancelariji predstavlja pravi primjer kako se obraća pažnja na uključenost mladih jer šest predstavnika vlada država koje sarađuju i šest predstavnika mladih iz tih država imaju isto pravo glasa prilikom određivanja prioriteta u radu kancelarije. Sa druge strane, manjak interesovanja mladih za tu vrstu odgovornosti, ali i mogućnost kreacije, zatim osjećaj samostalnosti ukazuje na činjenicu da se problemi nalaze i među njima.

Zastupljenost mladih u parlamentu ili na važnim funkcijama poput predsjednika opština ili gradonačelnika govori da situacija nije kakva se želi predstaviti. Mladi ljudi imaju mogućnost odlučivanja, ali kompetencije i interesovanje za preuzimanje odgovornosti nijesu na odgovarajućem nivou.

Vrlo često se zloupotrebljavaju teme poput obrazovne i radne mobilnosti. Mladi ljudi su po prirodi stvari mobilni, žele da putuju i da se usavršavaju, da upoznaju nove kulture. Usavršavanje u inostranstvu je poželjno, na više nivoa, ali ne znači da je na taj način neko napustio državu i iselio se i da se neće vratiti u Crnu Goru. Migracije su moderan proces, a problemi nezaposlenosti, odnosno radne mobilnosti zbog zapošljavanja su normalne i u zemljama EU, poput Španije, gdje imate 45 odsto mladih koji su nezaposleni ili Hrvatske koja se suočava sa odlaskom najboljih mladih kadrova u ostale zemlje EU, kazao je Koprivica. Jedan od problema je i sami pristup u rješavanju istih, jer se mnogo češće čuju samo riječi kritike, a vrlo se malo nudi konstruktivnih ideja i akcija koje bi pomogle.

We have a powerful potential in our youth, and we must have the courage to change old ideas and practices so that we may direct their power toward good ends.

- Mary Mcleod Bethune

Aida Perović - izvršna direktorica NVO Prima istakla je da je logično da mlada osoba koja ima viši stepen obrazovanja, ima i veće mogućnosti da se zaposli. Međutim, prateći indikator NEET - broj mladih koji nisu ni u sistemu formalnog niti neformalnog obrazovanja, niti su zaposleni, uviđamo da postoji vidljivo veći procenat NEET djevojaka, odnosno mladih žena u periodu od 18. do 25. godine. Praktično sa višim obrazovanjem procenat zaposlenih djevojaka opada, umjesto da raste, uporedivši sa mocima u istom dobu. Ovdje treba dublje istraživati razloge ali već na ovom nivou uvida

možemo razmišljati da li ovo nastaje kao rezultat želje djevojaka da u tom periodu stvaraju porodicu (možda im je to prioritet), ili pak su poslodavci ti koji ne preferiraju da zaposle djevojke/mlade žene koje su u reproduktivnom periodu.

Aleksandra Gligorijević – istraživačica na projektu mreža omladinskih fondova YBH4WBT i indexa učešća mladih govorila je o načinu kako povećati učešće mladih u donošenju važnih odluka u društvu, što je bila i tema regionalnog projekta “Mreža omladinskih fondova zapadnog Balkana i Turske”, koji se tokom četiri godine sprovodi u Crnoj Gori, Srbiji, Albaniji, Sjevernoj Makedoniji i Turskoj, Indeks učešća mladih prati njihovu ekonomsku, političku i društvenu uključenost u odlučivanju. Ekonomsko učešće pokazuje nivo ekonomske nezavisnosti mladih, mjeri stopu nezaposlenosti mladih, stopu radne snage, stopu NEET-a, samozaposlene

mlade ljude itd. Učešće u društvu pokazuje društvene demografske karakteristike mladih, mjeri razvojne mogućnosti, nivo obrazovanja, procenat mladih u zatvorima i onih koji su u riziku od siromaštva.

Istraživači koji su uključeni u projekat predložili su ciljne procenat koji predstavljaju željeni ishod za ovaj region. Procenat dostignut u razvijenim zemljama koristi se kao primjer za svaki pokazatelj i poželjno stanje, a u dimenziji ekonomskih učešća koriste se vrijednosti iz strategije EU 2020. EU je usvojila Strategiju EU 2030, kao i novu Strategiju za omladinu 2019 – 2027 i ta dva dokumenta će se koristiti za ciljne vrijednosti i novi orijentir.

Online alati za dobijanje informacija od odgovarajućih institucija i dijelova državnih sistema, opština su pristupačni i prihvatljivi i u po tome je Crna Gora i lider u ovoj oblasti.

U posljednje tri do četiri godine uprkos sprovedenim mjerama procenat samozaposlenih mladih se smanjuje po istraživanju MONSTAT-a. Pozitivan trend je da se stopa NEET-a i stopa dugotrajne nezaposlenosti smanjuju, istakla je Gligorijević.

Crna Gora ima najveći procenat mladih koji odustaju od srednjeg obrazovanja, a primjećen je trend smanjenja procenta mladih koji su izloženi riziku od siromaštva. U 2018. povećan je procenat mladih u zatvorima. Tako je, prema istraživanju, u odnosu na ukupan broj zatvorenika, u crnogorskim zatvorima 52,2 odsto mladih. Taj procenat je u 2017. i godinu ranije iznosio 30,2 i 33,2 odsto.

Vuk Vujisić ispred inicijative “Neću da idem” skrenuo je pažnju da je licemjerno negirati problem koji postoji u regionu i potrebno je evidentirati koliko mladih, zbog čega i na koji način napuštaju Crnu Goru. Priznavanja problema je prvi korak ka rješavanju problema i pokazatelj političke zrelosti. Istraživanja pokazuju da mladi najviše razmišljaju o odlasku zbog ekonomske situacije. Najvažnija strana prilike za mobilnost mladih su iskustva koja se stiču, za početak u ostalim gradovima u državi, a zatim u regionu ili svijetu.

Upoznavanje različitih ljudi i iskustvo neformalnog učenja su najvažniji segmenti mobilnosti, a cilj je da se stečena znanja i iskustva po povratku primjene u svojoj zajednici. Razmjene, treninzi, seminari, volonterski servisi su vidovi sticanja neformalnog obrazovanja koje se teško prepoznaje i cijeni u našoj sredini i u narednom periodu mora se napraviti ozbiljan pomak u formalnom prepoznavanju neformalnog obrazovanja kroz mobilnost mladih.

Jelena Jovanović - Program koordinatorka NVO Prima Učešće na Erasmus+ programu mi je pokazalo koliko je svijet zapravo mali, a naše mogućnosti neograničene i raznovrsne. Ako ste spremni za avanturu, učenje, putovanje, pišite nam u inboks, pomoći ćemo vam da se prijavite na naše konkurse i odgovoriti na sva pitanja u vezi programa koje nudimo.